

Helena Polak

Urząd Statystyczny we Wrocławiu

WAŻNIEJSZE WYNIKI SPISÓW POWSZECHNYCH 2002 W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM

Informacje uzyskane w spisach powszechnych przeprowadzonych w 2002 r., tj. w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań oraz Powszechnym Spisie Rolnym, zostały upowszechniane poprzez :

- publikacje (w postaci papierowej i na płytach CD, zamieszczane także w Internecie),
- dostęp do tablic wynikowych (na miejscu w Urzędzie) opracowanych w szerszym zakresie niż tablice publikacyjne,
- korzystanie z danych zawartych w Banku Danych Regionalnych,
- realizację zamówień na dane w dowolnych układach i konfiguracjach zgodnie z życzeniem użytkownika, ale z zachowaniem tajemnicy statystycznej dotyczącej ochrony danych osobowych i jednostkowych.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań dostarczył informacji:

- jaki jest stan i struktura ludności (według płci, wieku, stanu cywilnego, wykształcenia, aktywności zawodowej, źródła utrzymania itp.),
- jakie są gospodarstwa domowe i rodziny i ile ich jest,
- jaki jest stan zasobów mieszkaniowych, w jakich warunkach mieszkamy.

Szereg informacji z poprzedniego spisu powszechnego przeprowadzonego w 1988 r. przeliczono na nowy układ administracyjny i dzięki temu możliwe jest określenie, jakie zmiany zaszły w ciągu ostatnich 14 lat (przełomowych pod wieloma względami).

Powszechny Spis Rolny, będący opisem aktualnego stanu gospodarstw, dostarczył informacji m.in. o:

- powierzchni gospodarstw rolnych, powierzchni zasiewów,
- pogłowiowi zwierząt gospodarskich,
- infrastrukturze technicznej,
- pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- prowadzonej działalności gospodarczej, strukturze dochodów i wybranych wydatkach,

– w porównaniu z wynikami pełnego spisu rolnego z 1996 r. i badań przeprowadzonych w okresie międzyspisyowym – o przemianach, jakie zaszły w tych jednostkach gospodarczych.

Według stanu na dzień 20 maja 2002 r. w **województwie dolnośląskim mieszkało 2907,2 tys. osób** (o 41 tys., tj. o 1,4%, mniej niż w 1988 r.). Zmniejszenie się liczby ludności to wynik malejącej od 1990 r. liczby urodzeń oraz mniejszej możliwości ludzi:

- **współczynnik urbanizacji** (*% ludności miejskiej*) wyniósł 71,4%, w miastach mieszkało 2076,1 tys. (o 0,7% mniej niż w 1988 r., a na wsi mieszkało 831,1 tys. (o 3,1% mniej);

- **współczynnik feminizacji** (*liczba kobiet na 100 mężczyzn*) wynosił 108 (w 1988 r. 106) – spisano 1397,3 tys. mężczyzn (o 2,5% mniej niż w 1988), a kobiet 1509,9 tys. (o 0,4% mniej);

- ludność w wieku :

- **przedprodukcyjnym** (*0-17 lat*) stanowiła 21,5% ogółu (w 1988 r. 29,4%),

- **produkcyjnym** (*18-60/65 lat*) stanowiła 63,2% ogółu (w 1988 r. 59,1%),

- **poprodukcyjnym** (*powyżej 60/65*) stanowiła 15,2% (w 1988 r. 11,4%).

Wydłuża się okres życia, społeczeństwo jest coraz starsze – w wieku ponad 70 lat w 2002 r. było 252 tys. osób, tj. 8,7% ogółu ludności (w 1988 r. odpowiednio 138 tys. i 14,7%).

Dolnośląskie znalazło się w grupie 6 województw, w których liczba ludności od poprzedniego spisu się zmniejszyła (łódzkie spadek o 3,5%, śląskie o 3,5%, świętokrzyskie o 1,5%, opolskie o 1,5%, lubelskie o 0,5%, w kraju liczba ludności była **większa** niż w 1988 r. i wyniosła 38230,1 tys. (wzrost o 351 tys., tj. o 0,9%).

Województwo dolnośląskie należy do jednego z najbardziej zurbanizowanych – większy odsetek ludności miejskiej wystąpił tylko w województwie śląskim (79,1% przy średnim krajowym 61,8%).

Współczynnik feminizacji w województwie dolnośląskim (108) należy do stosunkowo wysokich – większy wystąpił tylko w województwie łódzkim (110), a w woj. mazowieckim był taki sam jak w dolnośląskim; w kraju wynosił 106.

Po raz pierwszy badano w spisie z 2002 r. **prawny stan cywilny ludności**, (w poprzednich spisach badano stan faktyczny); zadawano pytanie osobom w wieku powyżej 15 lat.

Struktura ludności (procentowo) według prawnego stanu cywilnego przedstawiała się następująco:

	Mężczyźni	Kobiety
Kawalerowie/panny	33,9	25,1
Zonaci/zamężne	58,2	53,4
Wdowcy/wdowy	3,0	15,2
Rozwiedzeni/rozwidzione	4,4	5,9
Separowani/separowane	0,1	0,1

Dało się zaobserwować różnice dotyczące struktury stanu cywilnego w zależności od miejsca zamieszkania. W miastach jest niższy odsetek kawalerów (33,1%) niż na wsi (36,1%); natomiast wyższy panien (25,6% w miastach i 23,9% na wsi).

Spis powszechny jest jedynym badaniem, który dostarcza pełnych informacji o **wykształceniu**. W spisie z 2002 r. poziom wykształcenia był badany dla osób w wieku 13 lat i więcej, natomiast w spisach wcześniejszych – dla osób w wieku 15 lat i więcej; porównania wyników obu spisów będą więc wykonane dla zbiorowości osób 15 lat i więcej.

W województwie dolnośląskim poprawił się stan wykształcenia społeczeństwa. Wzrósł odsetek osób z wykształceniem ponadpodstawowym – z 56,9% w 1988 r. do 68,7% w 2002 roku. Struktura osób w wieku 15 lat i więcej według ukończonego poziomu wykształcenia przedstawiała się następująco¹:

– wykształcenie wyższe	– 248,4 tys. czyli 10,3% (6,6%),
– wykształcenie średnie i policealne	– 833,3 tys. czyli 34,4% (26,1%),
– wykształcenie zasadnicze zawodowe	– 583,7 tys. czyli 24,1% (24,2%),
– wykształcenie podstawowe	– 657,0 tys. czyli 27,1% (36,8%),
– podstawowe nieukończone oraz nieustalony	– 100,7 tys. czyli 4,1% (6,2%).

Poziom wykształcenia wzrósł zarówno na wsi, jak i w miastach; i tak odsetek ludności z wykształceniem ponadpodstawowym wzrósł w miastach z 62,4 do 72,5, a na wsi z 43,0 do 58,6, natomiast z wykształceniem wyższym z 8,5 do 12,6 w miastach i z 1,9 do 4,1 na wsi.

Zaobserwowane tendencje poprawy poziomu wykształcenia społeczeństwa miały miejsce także w kraju.

Warto także podkreślić, że w 2002 r. w województwie dolnośląskim odsetek ludności w wieku 13 lat i więcej wyniósł tyle samo co w kraju, tj. 9,9%, a większy odsetek ludzi z wykształceniem wyższym wystąpił w 4 województwach: mazowieckim (13,8%), pomorskim (10,9%), małopolskim (10,1%) i zachodniopomorskim (10,0%).

W województwie dolnośląskim w maju 2002 r. było **435,8 tys. osób niepełnosprawnych**, tj. osób posiadających odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony (łącznie z osobami nie posiadającymi orzeczenia, lecz odczuwającymi ograniczenie w wykonywaniu podstawowych czynności). Z tej grupy 358,6 tys., tj. 82,3%, to osoby niepełnosprawne prawnie. Na 1000 osób na Dolnym Śląsku przypadało 150 osób niepełnosprawnych

W kraju na 1000 osób przypadały 143 osoby niepełnosprawne.

Relatywnie więcej niepełnosprawnych niż w naszym województwie dolnośląskim wystąpiło w województwach: lubelskim (185), małopolskim (182), lubuskim (157) i wielkopolskim (157).

¹ W nawiasach podano wartości dla 1988 roku.

W spisie ludności 2686,9 tys. osób (92,4%) wskazało Polskę jako **kraj swego urodzenia**, natomiast dla 6,5% spisanych krajem urodzenia była zagranica (trzeba pamiętać o przyjętej w spisie metodologii, iż miejsce urodzenia zostało odnotowywane według aktualnych granic państw – i tak np. urodzeni we Lwowie mieli odnotowywane miejsce urodzenia Ukraina).

Spośród 189,1 tys. osób urodzonych w innym kraju – dla 108,9 tys. osób (57,6%) była to Ukraina, dla 17,8 tys. (9,4%) Białoruś, dla 15,8 tys. (8,4%) Niemcy, dla 11,1 tys. (5,9%), Litwa, 11,0 tys. (5,8%) Rosja, 8,3 tys. (4,4%) Francja.

Województwo dolnośląskie należy do województw, w których odsetek ludności urodzonej poza granicami kraju jest największy, stosunkowo duży był także ten odsetek w województwach lubuskim (6,4%), opolskim (5,5%) i zachodniopomorskim (4,5%); w Polsce odsetek ten wyniósł 2%.

W skali województwa 12 219 osób (0,4% ludności województwa) zadeklarowało przynależność do **narodowości niepolskiej**. W grupie osób deklarujących niepolską narodowość przeważała narodowość łemkowska (25,2% osób deklarujących niepolską narodowość), niemiecka (17,6%), ukraińska (15,2%), romska (10,9%), rosyjska (5,3%) i grecka (4,4%). Wymienione 6 narodowości (grup etnicznych) łącznie stanowiło ok. 79% ludności niepolskiej. Łącznie w skali województwa wyodrębniono 96 kategorii przynależności do grup narodowościowych oraz etnicznych.

Warto podkreślić, że 3,1 tys. ludzi, którzy na Dolnym Śląsku określili swoją narodowość jako łemkowską, stanowiło 52,6% ludności łemkowskiej w Polsce.

Ogólnie w kraju przynależność do narodowości niepolskiej zadeklarowało 471,5 tys. osób, tj. 1,2% ludności – z tym, że była to przede wszystkim narodowość śląska (36,7% ludności niepolskiej w kraju), niemiecka (32,4%), białoruska (10,3%), ukraińska (6,6%). Wymienione cztery narodowości stanowiły w Polsce 86% zadeklarowanej narodowości niepolskiej. Wymienione narodowości koncentrowały się w wybranych województwach – i tak: narodowość śląska była skoncentrowana w woj. śląskim (85,8% narodowości śląskiej w skali kraju), narodowość niemiecka w woj. opolskim (69,9%), narodowość białoruska w woj. podlaskim (95,2%) i narodowość ukraińska w woj. warmińsko-mazurskim (38,8%).

W roku 2002 **aktywność zawodowa** 2423,1 tys. osób (badana dla osób w wieku powyżej 15 roku życia) przedstawiała się następująco:

- **aktywni zawodowo** – 52,7% (1276 tys. osób, tj. 949,8 tys. pracujących i 326,4 tys. bezrobotnych),
- **bierni zawodowo** – 44,6 % (1079,6 tys. osób).

W grupie aktywnych było **949, 8 tys.** (74,4%) osób **pracujących**.

Struktura pracujących według **statusu zatrudnienia** przedstawiała się następująco:

- **pracownicy najemni** – 80,6% (w miastach 85,0% i na wsi 68,8%),
- **pracodawcy** – 4,2% (w miastach 4,9% i na wsi 2,6%),

- **pracujący na rachunek własny** – 11,7% (w miastach 8,9% i 19,2% na wsi),
- **pomagający członkowie rodzin** – 2,8% (w miastach 0,7% i na wsi 8,2%).

Liczba bezrobotnych w maju 2002 r. wyniosła 326,4 tys., a ich udział w liczbie aktywnych zawodowo (czyli stopa bezrobocia) wyniósł 25,6%, w miastach 24,8%, a na wsi 27,6%).

Uwaga. W końcu maja 2002 r. w województwie zarejestrowanych było 263 tys. osób, stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 21,3%.

W problematyce bezrobocia (poza tym, że w ogóle jest) niepokoi:

- relatywnie wysoki udział młodych bezrobotnych: bezrobotni do 34 lat stanowili 53% wszystkich bezrobotnych,
- wysoki udział wśród bezrobotnych ludzi z wykształceniem zasadniczym zawodowym (39,3% ogółu),
- długotrwale bezrobocie – osoby poszukujące pracy ponad rok stanowili 46% ogółu bezrobotnych.

W kraju daje się także zauważyć negatywne zjawiska towarzyszące bezrobociu, tj. duży udział młodych ludzi bez pracy, bezrobotni absolwenci szkół, a także długotrwale bezrobocie, niemniej jednak stopa bezrobocia w kraju była o 4,2 pkt. mniejsza. Większe bezrobocie niż na Dolnym Śląsku wystąpiło tylko w województwach: warmińsko-mazurskim (28,2%), zachodniopomorskim (27,3%) i lubuskim (27,1%).

Z danych NSP wynika, że w 2002 r. – 1779,2 tys. osób (61,2% ogółu ludności) miało **własne źródło dochodów** (w 1988 r. 64,0%).

Z ogólnej liczby osób posiadających własne źródło utrzymania dla:

- 31,3% osób były to dochody z pracy (w 1988 r. 44,6%),
- 29,8% dochody z niezarobkowych źródeł (w 1988 r. 19,4%),
- 0,1 % dochody z własności (nie było takiej kategorii w 1988 r.),
- 37,7% było to utrzymywanie przez inne osoby (w 1988 r. 36,0%).

Na 100 osób utrzymujących się z pracy w 2002 r. przypadało 95 osób, dla których głównym źródłem utrzymania było niezarobkowe źródło (w 1988 r. były to 43 osoby).

W kraju odsetek osób utrzymujących się z pracy wyniósł 32,3%, natomiast utrzymujących się z niezarobkowych źródeł 28,0%. Województwo dolnośląskie ze względu na odsetek utrzymujących się z pracy plasowało się na dalekiej 10 pozycji – niższe wskaźniki wystąpiły w województwach: podkarpackim (29,3%), warmińsko-mazurskim (29,4%), lubuskim (29,8%), zachodniopomorskim (30,6%), świętokrzyskim (30,8%) i śląskim (31,2%), natomiast ze względu na odsetek utrzymujących się z źródeł niezarobkowych – na miejscu 3 po woj. łódzkim (31,3%) i świętokrzyskim (30,4%).

Spisano w województwie **1066,9 tys. gospodarstw domowych** i było to o 107,6 tys. (11,2%) więcej niż w 1988 roku. W ciągu 14 lat (od poprzedniego spisu) zmieniła się struktura gospodarstw według wielkości mierzonej liczbą osób w gospodarstwie – wzrósł udział gospodarstw 1-osobowych z 18,2 w 1988 r. do 25,9% w 2002 r. oraz 2-osobowych odpowiednio z 23,1 do 24,7%, natomiast zmniejszył

się udział gospodarstw pozostałych (3-4-osobowych z 44,4 do 38,5%, a 5 i więcej osobowych z 14,3 do 10,9%).

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wyniosła 2,69 (w 1988 r. 3,01).

Tendencje w województwie są zbieżne z tendencjami w kraju, tzn. maleje udział gospodarstw dużych na rzecz jednoosobowych, zmniejszyła się przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym i wyniosła w Polsce w 2002 r. 2,84, podczas gdy w 1988 r. wynosiła 3,10.

Ogółem w województwie spisano 813,6 tys. **rodzin biologicznych**, w tym 464,4 tys. to rodziny utrzymujące dzieci do lat 24. Spośród wszystkich typów rodzin utrzymujących dzieci:

- 74,9% stanowiły małżeństwa,
- 2,7% stanowili partnerzy,
- 20,3% samotne matki,
- 2,1% samotni ojcowie.

W województwie dolnośląskim spisano 948,9 tys. **mieszkań zamieszkaných** (o 11,1% więcej niż w 1988 roku); przyrosty izb i powierzchni użytkowych były jeszcze większe (o 17,4% izb i 22,1% powierzchni użytkowej) oraz 41,9 tys. **mieszkań niezamieszkaných**.

Struktura mieszkań zamieszkaných według rodzaju podmiotów będących ich **właścicielami** wskazała, że prawie połowa (46,0%) mieszkań to własność osób fizycznych, ponad jedna czwarta (27,4%) należała do spółdzielni mieszkaniowych; gminy były właścicielami 22,2% mieszkań, a wśród pozostałych właścicieli można wyróżnić zakłady pracy (2,3%), Skarb Państwa (1,5%) i towarzystwa budownictwa społecznego (0,3%).

Województwo dolnośląskie należy do tych województw, w których zasoby mieszkaniowe są stosunkowo stare. Mieszkania w budynkach wybudowanych przed 1945 r. to 46,9% mieszkań w województwie dolnośląskim (w tym sprzed 1918 r. 21,8%). Mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych po wojnie stanowiły w województwie 51,6%, w miastach odsetek ten wynosił 60,6, a na wsi 23,9.

Województwo dolnośląskie pod względem przyrostu mieszkań zajmuje pozycję 10; w kraju spisano 12 523,6 tys. mieszkań i było to 9,8% więcej niż w 1988 roku.

W Polsce mieszkania sprzed 1945 r. stanowiły 23,2% ogółu mieszkań.

W okresie od ostatniego spisu nastąpiła poprawa w **wyposażeniu** technicznym mieszkań zamieszkaných. W podstawową instalację, jaką jest wodociąg, wyposażonych było w 2002 r. 98,1% mieszkań, podczas gdy w 1988 r. 91,2%. Ponadto dwukrotnie wzrosła liczba mieszkań wyposażonych w gaz z sieci na wsi. W komplet instalacji, tj. wodociąg, ustęp, łazienkę, centralne ogrzewanie i gaz, w województwie dolnośląskim było w 2002 r. wyposażonych 54,0% mieszkań, w miastach 69,3% i na wsi 7,0%.

Przeciętna powierzchnia mieszkania wyniosła w 2002 roku 65,6 m² (w miastach 60,2 m² i na wsi 82,5 m²) i była większa o 5,8 m² w porównaniu do 1988 roku. Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę wyniosła 21,3 m².

Województwo dolnośląskie należy do tych województw, w których przeciętna powierzchnia mieszkania jest stosunkowo niska. Mniejsze mieszkania wystąpiły tylko w województwach: warmińsko-mazurskim, łódzkim, śląskim, kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim; w kraju przeciętna powierzchnia mieszkania wyniosła 68,6 m², a wzrost w stosunku do 1988 r. wyniósł 9,5 m².

Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie wyniosła 3,07, podczas gdy w 1988 r. – 3,38 (*korzystniejsze wskaźniki wystąpiły tylko w woj. łódzkim i śląskim*), natomiast **przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę** wyniosła 21,3 m² (w 1988 r. – 17,6 m²).

W kraju przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie wyniosła 3,25 (w 1988 r. – 3,46), a przeciętna liczba osób na izbę 0,88 (w 1988 r. – 1,0 m²).

Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów:

- W użytkowaniu gospodarstw rolnych w 2002 r. było 1125,1 tys. ha, tj. 56,9% ogólnej powierzchni województwa i 1039,5 tys. ha użytków rolnych (UR); udział powierzchni UR sektora prywatnego w ogólnej powierzchni użytków rolnych stanowił 90,7%, w tym udział UR gospodarstw indywidualnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych wynosił 78,7%; w 1996 r. powierzchnia gospodarstw była większa o blisko 70 tys. ha.

- Wzrosła powierzchnia gruntów należących do jednostek nie stanowiących gospodarstw rolnych zarówno sektora prywatnego, jak i publicznego; oznacza to, że z roku na rok malał udział powierzchni gruntów będących w dyspozycji rolnictwa na rzecz terenów budowlanych, rekreacyjnych czy też działalności pozarolniczej.

- Liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się w porównaniu do danych z pełnego spisu rolnego 1996 r. o 4,1% i wyniosła 141,3 tys. (w 1996 r. 147,4 tys.); w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych 59,0% stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 1 ha UR.

- Średnia powierzchnia użytków rolnych jednego gospodarstwa rolnego w 2002 r. wyniosła w woj. dolnośląskim 7,35 ha (w kraju – 5,76 ha).

Pod względem przeciętnej wielkości UR w 1 gospodarstwie rolnym Dolny Śląsk lokuje się na 9 miejscu w kraju. Największe pod tym względem gospodarstwa wystąpiły w województwach zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim.

- W porównaniu do pełnego spisu rolnego z 1996 r. zmniejszyła się ogólna powierzchnia zasiewów z 770,4 tys. ha do 707,2 tys. ha, tj. o 8,2%, w tym powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami o 10,9%, ziemniaków o 31,3%; zmniejszenie ogólnej powierzchni pod zasiewami wynika przede wszystkim ze znacząco mniejszej liczby gospodarstw zajmujących się produkcją roślinną.

- Najważniejsze **zasiewy** w 2002 r. to:

- zboża ogółem, łącznie z kukurydzą na ziarno, stanowiące 78,6% ogólnej powierzchni zasiewów (w kraju 77,1%); pod względem udziału zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów Dolny Śląsk zajmuje 4 miejsce po województwach lubuskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim, przy czym 1 miejsce w powierzchni uprawy kukurydzy na ziarno (28% udziału powierzchni w kraju), a 2 miejsce w powierzchni uprawy pszenicy (11,8%) po lubelskim (11,9%);

- ziemniaki zajmowały 5,1% powierzchni zasiewów – *10 lokata w kraju*;

- rośliny przemysłowe – 12,0%, *co lokuje województwo dolnośląskie na 3 miejscu po opolskim i zachodniopomorskim.*

Pogłowie zwierząt gospodarskich:

- Nastąpił istotny spadek pogłowia bydła, trzody chlewnej i owiec. Rolnicy ograniczali chów tych gatunków z uwagi m.in. na słabnący popyt na żywiec rzeźny wołowy, wieprzowy i barani oraz trudności ze zbytem wełny. Odnotowano natomiast w 2002 r. dynamicznie rozwijający się chów drobiu, co uzewnętrzniło się znaczącym przyrostem populacji drobiu.

- Pogłowie poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich wynosiło:

- bydła – 141,3 tys. sztuk, w tym krów 63,6 tys. sztuk,

- trzody chlewnej – 556,0 tys. szt., w tym loch 58,1 tys. sztuk,

- owiec – 14,6 tys. sztuk,

- koni – 9,4 tys. sztuk,

- kóz – 12,5 tys. sztuk,

- królików (samic reprodukcyjnych) – 40,5 tys. sztuk,

- pozostałych futerkowych (samic reprodukcyjnych) – 11,4 tys. sztuk,

- drobiu ogółem 10,8 mln sztuk,

- ponadto spisano 36,7 tys. pni pszczelich.

- W porównaniu z danymi spisu rolnego 1996 r. zmniejszyła się populacja: bydła o 45,5% (w kraju o 22,5%), w tym krów o 39,3% (w kraju o 17,0%), trzody chlewnej o 22,0% (w kraju wzrost o 3,7%), w tym loch o 13,8% (w kraju wzrost o 14,4%), owiec o 36,2% (w kraju o 37,4%), koni o 25,9% (w kraju o 42,1%), kóz o 0,4% (w kraju wzrost o 7,8%).

Województwo dolnośląskie pod względem udziału zwierząt hodowlanych zajmowało w odniesieniu do bydła – 13 lokatę w kraju, trzody chlewnej – 11 lokatę, a owiec – 9 lokatę w kraju.

Budynki i budowle:

- W roku 2002 – 95,9 tys. gospodarstw rolnych (67,8% ogółu) posiadało budynki i budowle (obory, chlewnie, kurniki, wiaty, garaże, budynki wielofunkcyjne i pozostałe budynki); w gospodarstwach tych spisano 239,0 tys. budynków, w tym 91,9 tys. budynków inwentarskich i 147,1 tys. budynków gospodarczych.

- Większość budynków (74,2%) znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR,

W kraju 75% ogółu gospodarstw rolnych posiadało budynki i budowle.

Ciągniki i samochody:

- Na 100 gospodarstw rolnych w województwie dolnośląskim w 2002 r. przypadały 43 ciągniki (w kraju – 47), a na 1 ciągnik rolniczy przypadało około 17,1 ha UR (w kraju 12,4 ha UR).

- 5,3 tys. gospodarstw rolnych, tj. 3,8% ogółu gospodarstw, posiadało 7,1 tys. sztuk samochodów ciężarowych, średnio na 100 gospodarstw rolnych posiadających samochody ciężarowe przypadało ich 133,4 sztuki (w kraju 126,3 sztuki).

Maszyny rolnicze:

- Udział gospodarstw indywidualnych posiadających kombajny zbożowe (6,5 tys.) wyniósł 4,6%.

- Kombajny ziemniaczane posiadało 2,8 tys. gospodarstw indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR, co stanowiło 2,0% ogółu gospodarstw indywidualnych.

- Kombajny buraczane znajdowały się w 3,0 tys. gospodarstw indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR, co stanowiło 2,1% ogółu gospodarstw.

- 4,3 tys. gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha UR posiadało prasy zbierające, co stanowiło 3,0% ogółu gospodarstw rolnych.

- 26,6 tys. gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha UR posiadało rozsiewacze nawozów i wapnia, co stanowiło 18,8% ogółu gospodarstw rolnych.

Województwo dolnośląskie w odniesieniu do liczby posiadanych kombajnów zbożowych zajmowało 7 lokatę w kraju, kombajnów buraczanych – 5 lokatę, a kombajnów ziemniaczanych – 10 lokatę.

Ludność związana z rolnictwem. W gospodarstwach z użytkownikiem gospodarstwa rolnego zamieszkiwało 474,0 tys. osób (16,3% ludności województwa), przy czym 369,9 tys. (78%) to mieszkańcy wsi.

Odsetek ludności zamieszkującej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego w woj. dolnośląskim należał do jednego z najniższych – mniejsze wielkości odnotowano tylko w województwie pomorskim (13,0%) i zachodniopomorskim (13,8%); w kraju wyniósł 27,4%.

Wśród ludności związanej z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego:

- 298,0 tys. osób, tj. 62,9%, stanowiła ludność związana z gospodarstwami rolnymi powyżej 1 ha UR (w kraju 71,2%),

- 171,7 tys., tj. 36,2%, stanowiła ludność związana z użytkownikiem działki rolnej (w kraju 28,2%),

- 4,4 tys., tj. 0,9%, stanowiła ludność związana z właścicielem zwierząt gospodarskich (w kraju 0,5%).

W zbiorowości osób związanych z gospodarstwami rolnymi 61,1% posiadało własne źródło utrzymania, natomiast 38,9% osób pozostawało na utrzymaniu.

Pracujący. Liczba pracujących wyłącznie lub głównie w indywidualnych gospodarstwach (działkach rolnych) wynosiła 60,9 tys. osób. Zdecydowaną więk-

szość (95,5%) stanowiły osoby, dla których praca w swoim gospodarstwie rolnym była ich wyłącznym zajęciem (w kraju 96,6%).

Literatura

- Aktywność ekonomiczna ludności Polski*, GUS, Warszawa 2003.
- Gospodarstwa domowe i rodziny. Województwo dolnośląskie*, US, Wrocław 2003.
- Gospodarstwa domowe i rodziny*, GUS, Warszawa 2003.
- Ludność. Stan oraz struktura demograficzna i społeczno-ekonomiczna województwa dolnośląskiego*, US, Wrocław 2003.
- Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna*, GUS, Warszawa 2003.
- Mieszkania. Województwo dolnośląskie*, US, Wrocław 2003.
- Mieszkania*, GUS, Warszawa 2003.
- Osoby niepełnosprawne oraz ich gospodarstwa domowe*, GUS, Warszawa 2003.
- Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów i pogłowie zwierząt gospodarskich. Województwo dolnośląskie*, US, Wrocław 2003.
- Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów i pogłowie zwierząt gospodarskich*, GUS, Warszawa 2003.
- Systematyka i charakterystyka gospodarstw rolnych. Województwo dolnośląskie*, US, Wrocław 2003.
- Systematyka i charakterystyka gospodarstw rolnych*, GUS, Warszawa 2003.

MOST IMPORTANT RESULTS FROM THE NATIONAL CENSUS 2002 IN LOWER SILESIAN VOIVODESHIP

Summary

In this publication the most important results gained from the National Census and the National Agricultural Census have been presented. The aim of the article was to introduce the reader to the basic information on Lower Silesian Voivodeship, i.e.: population by age, marital status, education, professional activity, disability, declared nationality, households and their structure, housing conditions, area of arable farms, headage of farm animals, and technical infrastructure.

In order to make the depiction of situation in the voivodeship more complete the information on Lower Silesian Voivodeship was referred to the information on the country and other voivodeships.